7 Δεκεμβρίου 2021

Ο τ. ΠτΔ Προκόπης Παυλοπούλος στον Κύκλο Ελλήνων Ακαδημαϊκών στην Βοστώνη για το καθεστώς των Θαλάσσιων Ζωνών της Ελλάδας και της Κύπρου

/ Ορθοδοξία· Διεθνές Πρακτορείο Εκκλησιαστικών Ειδήσεων

Μόνη διαφορά με την Τουρκία, η οριοθέτηση της Νησιωτικής Υφαλοκρηπίδας και της αντίστοιχης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο.

Η ευνοϊκή τροπή της νομολογίας του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου της Χάγης και η ανάγκη επέκτασης, ως προς συγκεκριμένα Νησιά μας, της Αιγιαλίτιδας Ζώνης μας στα 12 ν.μ.*

Μιλώντας στην Ειδική Διαδικτυακή Εκδήλωση, που οργάνωσε η *Ένωση* *«The Circle of Hellenic Academics in Boston»*, με θέμα *«Το καθεστώς των Θαλάσσιων Ζωνών της Ελλάδας και της Κύπρου κατά το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS – Σύμβαση του Montego Bay του 1982)»*, **ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Προκόπιος Παυλόπουλος** επισήμανε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Το ζήτημα της οριοθέτησης της Νησιωτικής Υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ) αποκτά για την Ελλάδα σήμερα τόσο μεγαλύτερη σημασία, όσο η Τουρκία επιχειρεί να διαστρεβλώσει, προκλητικώς, βασικές αρχές του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας (UNCLOS - Σύμβαση Montego Bay του 1982) και, κατ' επέκταση, να παραβιάσει βασικά κυριαρχικά δικαιώματά μας. Διευκρινίζεται, ευθύς εξ αρχής, ότι μολονότι η Τουρκία δεν έχει προσχωρήσει στην ως άνω Σύμβαση του Montego Bay του 1982, δεσμεύεται από αυτήν διότι, κατά την νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, παράγει γενικώς παραδεδεγμένους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, οι οποίοι ισχύουν erga omnes. Επιπλέον, το λεγόμενο *«τουρκολιβυκό μνημόνιο»* (Νοέμβριος 2019), με το οποίο η Τουρκία επιχειρεί ν' αμφισβητήσει κυριαρχικά δικαιώματα της Ελλάδας ως προς την **ΑΟΖ** που της αναλογεί, είναι, κατά την Συνθήκη της Βιέννης περί Διεθνών Συνθηκών, νομικώς ανυπόστατο και δεν παράγει έννομα αποτελέσματα, όπως άλλωστε έχει δεχθεί, expressis verbis, και η Σύνοδος του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 12.12.2019. Η ανάλυση που ακολουθεί έχει ως στόχο να διευκρινίσει, επακριβώς, τις έννοιες των

κυριότερων Θαλάσσιων Ζωνών -όπως είναι η Αιγιαλίτιδα Ζώνη, η Υφαλοκρηπίδα και η ΑΟΖ- πάντοτε με βάση την Σύμβαση του Montego Bay του 1982, επέκεινα δε τ' αντίστοιχα έννομα αποτελέσματα ως προς την Εθνική μας Κυριαρχία και τα κυριαρχικά μας δικαιώματα.

Α. Ο όρος «*Θαλάσσιες Ζώνες*», ο οποίος χρησιμοποιείται ορισμένες φορές -και κατ' εξαίρεση φυσικά, ουδέποτε όμως από το Υπουργείο Εξωτερικών- στην διπλωματική γλώσσα, ιδίως στο πλαίσιο των Διερευνητικών Επαφών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, ουδόλως διαφοροποιεί την σταθερή, μετά το 2004, στάση της Ελλάδας ότι μία, και μόνη, διαφορά υφίσταται προς επίλυση με την Τουρκία: Η οριοθέτηση της Νησιωτικής Υφαλοκρηπίδας και της αντίστοιχης ΑΟΖ στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Οι ατυχείς διατυπώσεις του Κοινού Ανακοινωθέντος της Μαδρίτης, την 8η Ιουνίου 1997 κατά την Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ (π.χ. «ζωτικά συμφέροντα της Τουρκίας στο Αιγαίο») και ορισμένων συμπερασμάτων της Συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Ελσίνκι, την 10η και 11η Δεκεμβρίου του 1999 (π.χ. «συνοριακές και άλλες διαφορές»), που οδήγησαν στις τουρκικές «*φαντασιώσεις*» περί «*γκρίζων ζωνών*» στο Αιγαίο, αποτελούν για την Ελλάδα, οριστικώς, παρελθόν και ουδεμία συζήτηση χωρεί επ' αυτών. Άλλωστε το Πρόγραμμα «*Δίκτυο NATURA 2000*» της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αφήνει κανένα περιθώριο αμφισβήτησης ως προς τα σύνορα και το έδαφος της Ελλάδας και, συνακόλουθα, της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Β. Ενόψει των Δηλώσεων του 1994 και του 2015, με βάση τις οποίες η Ελλάδα έχει προσδιορίσει σαφώς και επακριβώς την έναντι αυτής υποχρεωτική δικαιοδοσία **του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης**, ενδεχόμενη ενώπιον αυτού κοινή προσφυγή Ελλάδας και Τουρκίας, ύστερα από το αναγκαίο κατά το Διεθνές Δίκαιο συνυποσχετικό, μπορεί να νοηθεί μόνον εφόσον τηρηθούν και οι ακόλουθες, μεταξύ άλλων, προϋποθέσεις:

1. Δεν είναι νομικώς δυνατό -αφού αποτελούν μέρος του «*σκληρού πυρήνα*» **της Εθνικής μας Κυριαρχίας** -ν' αχθούν προς επίλυση π.χ. ζητήματα σχετικά με το Έδαφος, τον Εναέριο Χώρο και την Αιγιαλίτιδα Ζώνη. Η Ελλάδα διατηρεί, στο ακέραιο, το δικαίωμά της να επεκτείνει, μονομερώς και όποτε το κρίνει σκόπιμο, την **Αιγιαλίτιδα Ζώνη** της από τα 6 ν.μ. στα 12 ν.μ. Και με βάση την τακτική της Τουρκίας είναι σκόπιμο η Ελλάδα να προσανατολίζεται περισσότερο προς την προοπτική πλήρους άσκησης του ως άνω δικαιώματός της για την ολοκληρωμένη επέκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης στα 12 ν.μ., παρά ν' αγωνίζεται μόνο για την άρση του παντελώς αυθαίρετου -και νομικώς παράνομου ακόμη και με βάση αυτό τούτο το τουρκικό δίκαιο- «***casus belli***» της τουρκικής Εθνοσυνέλευσης της 8ης Ιουνίου 1995. Το οποίο, σημειωτέον, «ανακαλύφθηκε» αμέσως μετά την έναρξη ισχύος του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας (UNCLOS), πάντοτε κατά

την Σύμβαση του Montego Bay του 1982.

2. Επομένως, κοινή προσφυγή Ελλάδας και Τουρκίας στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης είναι νοητή και θεσμικώς επιτρεπτή μόνον ως προς τα κυριαρχικά δικαιώματα -άρα όχι προς την Εθνική Κυριαρχία και τον πυρήνα της, κατά τ' ανωτέρω- επί της Νησιωτικής Υφαλοκρηπίδας και της αντίστοιχης ΑΟΖ στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, με πλήρη επήρεια των Νησιών μας. Στο δε απαιτούμενο σε αυτή την περίπτωση συνυποσχετικό, η Τουρκία οφείλει ν' αναγνωρίσει την ισχύ του συνόλου του **Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας** (UNCLOS), κατά την προαναφερόμενη Σύμβαση του Montego Bay του 1982. Πολλώ μάλλον όταν και σήμερα δεσμεύεται από την Σύμβαση αυτή, μολονότι δεν την έχει επικυρώσει, αφού παράγει, κατά την πάγια νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης όπως προεκτέθηκε, γενικώς παραδεδεγμένους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, οι οποίοι ισχύουν erga omnes.

Γ. Ως προς την στρατηγική, την οποία πρέπει ν' ακολουθήσει η Ελλάδα για την διασφάλιση της «*πλήρους επήρειας*» των Νησιών μας ιδίως κατά την οριοθέτηση της Νησιωτικής Υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ, σύμφωνα με τις διατάξεις του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας (UNCLOS) κατά την Σύμβαση του Montego Bay του 1982, πρέπει να τονισθεί ότι οι «*οιωνοί*» της διεθνούς νομολογίας εμφανίζονται σήμερα μάλλον ευνοϊκοί υπέρ των Εθνικών μας Θέσεων. Άκρως ενδεικτική και αντιπροσωπευτική είναι η πρόσφατη απόφαση -της 12ης Ιουλίου 2016- του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου, το οποίο συγκροτήθηκε και επιλήφθηκε εν προκειμένω κατά τις διατάξεις του Παραρτήματος VII της Σύμβασης του Montego Bay του 1982, στην υπόθεση μεταξύ Φιλιππίνων και Κίνας για νησιωτικούς σχηματισμούς στην Νότια Σινική Θάλασσα. Ειδικότερα:

1. Ιδιαίτερη νομική σημασία έχουν εκείνες οι σκέψεις της απόφασης της 12ης Ιουλίου 2016 του **Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου**, που εμπεριέχονται στα obiter dicta αρ. 473-553 και οι οποίες αναδεικνύουν, σε γενικές γραμμές, μεταξύ άλλων, και τ' ακόλουθα:

   α) Πριν απ' όλα οι ως άνω σκέψεις οδηγούν στην «*διαλεύκανση*» σημαντικών πτυχών του γράμματος και του πνεύματος των διατάξεων του άρθρου 121 του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας (UNCLOS) κατά την Σύμβαση του Montego Bay του 1982 που, όπως είναι γνωστό στην Επιστήμη του Διεθνούς Δικαίου, δεν είναι ιδιαιτέρως σαφείς. Σπουδαιότερη δε πτυχή είναι εκείνη η οποία καταδεικνύει, εντός του ρυθμιστικού πεδίου των διατάξεων του κατά τ' ανωτέρω άρθρου 121, ποιος είναι ο κανόνας και ποια είναι η εξαίρεση ως προς την «***πλήρη επήρεια***» των νησιών για την «*παραγωγή*» Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ. Κάτι που σημαίνει, αυτοθρόως, ότι η εξαίρεση πρέπει να ερμηνεύεται στενώς και, συνακόλουθα,

in dubio, ως προς την *in concreto* ερμηνεία, πρέπει να επιλέγεται η εφαρμογή των διατάξεων του κανόνα. Συγκεκριμένα, τον κανόνα συνιστούν οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 121 **της Σύμβασης του Montego Bay του 1982** -οι οποίες ορίζουν ότι νήσος είναι μια διαμορφωμένη περιοχή ξηράς που περιβρέχεται από ύδατα και που βρίσκεται πάνω από την επιφάνεια των υδάτων κατά την μέγιστη πλημμυρίδα- σε συνδυασμό με τις διατάξεις της παρ. 2 του ίδιου άρθρου, οι οποίες ορίζουν ότι, με την εξαίρεση των διατάξεων της παρ. 3, τα νησιά έχουν Αιγιαλίτιδα Ζώνη, Συνορεύουσα Ζώνη, Υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ.

β) Στην συνέχεια, **οι προμνημονευόμενες σκέψεις της απόφασης της 12 ης Ιουλίου 2016 του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου** διακρίνουν, εμμέσως πλην σαφώς, ως προς τα νησιά την άσκηση «*πλήρους κυριαρχίας* » από την άσκηση «*κυριαρχικών δικαιωμάτων*». Και με τον τρόπο αυτό, πάντοτε δε στο πλαίσιο της ερμηνείας κανόνα-εξαίρεσης κατά τα προαναφερόμενα, οδηγούνται στο συμπέρασμα ότι από την μια πλευρά όλα τα νησιά, ανεξαιρέτως -άρα π.χ. και οι βραχονησίδες- «*παράγουν*» Αιγιαλίτιδα Ζώνη και Συνορεύουσα Ζώνη. Αντιθέτως -και με βάση τις διατάξεις της παρ. 3 του ως άνω άρθρου 121, οι οποίες εισάγουν την κατά τ’ ανωτέρω εξαίρεση- Υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ «*παράγουν*» όλα, ανεξαιρέτως και ανεξαρτήτως μεγέθους, τα νησιά, που έχουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις να συντηρήσουν, αυτοδυνάμως, είτε ανθρώπινη ζωή είτε και απλή οικονομική δραστηριότητα. Φυσικά, και σύμφωνα με την προαναφερόμενη ερμηνεία κανόνα-εξαίρεσης, η εν προκειμένω αυτοδύναμη συντήρηση «*ανθρώπινης ζωής*» ή «*οικονομικής δραστηριότητας*» πρέπει να ερευνάται με τρόπο που δεν οδηγεί σε μια μορφή τελικής «*εξίσωσης*» των νησιών με βράχους ή βραχονησίδες, δηλαδή σε μια μορφή «*αποστέωσης*» της επήρειας των νησιών ως προς την «*παραγωγή*» Υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ.

2. **Υπό τ’ ανωτέρω δεδομένα είναι προφανής η σημασία της προμνημονευόμενης απόφασης της 12ης Ιουλίου 2016** του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου μεταξύ Φιλιππίνων και Κίνας, ως προς το νομολογιακό προηγούμενο, το οποίο δημιουργεί υπέρ της Ελλάδας αφενός για το ότι Αιγιαλίτιδα Ζώνη και Συνορεύουσα Ζώνη έχουν όλα, ανεξαιρέτως, τα Ελληνικά Νησιά. Και, αφετέρου, Υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ «*παράγουν* », κατά την Σύμβαση του Montego Bay του 1982, όλα, ανεξαιρέτως και ανεξαρτήτως μεγέθους, τα Ελληνικά Νησιά -άρα και στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο- τα οποία μπορούν, υπό τις ως άνω διευκρινίσεις, να συντηρήσουν αυτοδυνάμως είτε ανθρώπινη ζωή είτε και απλή οικονομική δραστηριότητα.

Τέλος, πρέπει να διευκρινισθεί ότι επειδή **η οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ συνδέεται ευθέως με τα όρια της Αιγιαλίτιδας Ζώνης -όχι ως προς την αρχή μέτρησής τους, δηλαδή ως προς την ακτογραμμή** , αλλά ως προς την αφετηρία του πεδίου τους, που είναι το τέλος της Αιγιαλίτιδας Ζώνης- η Ελλάδα θα πρέπει να επιλέξει την οδό της επέκτασης της Αιγιαλίτιδας Ζώνης της στα 12 ν.μ. πριν από κάθε προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Ή, τουλάχιστον, να διασφαλίσει στο σχετικό συνυποσχετικό, με πλήρη σαφήνεια, ότι το οιοδήποτε δεδικασμένο που θα προκύψει από την μετά την προσφυγή απόφαση του **Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης** ουδόλως θίγει το δικαίωμά της για επέκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης της στα 12 ν.μ. Κάτι το οποίο, επιπροσθέτως, είναι οιονεί «*φυσική συνέπεια*» των προμνημονευόμενων δηλώσεών της αναφορικά με την υποχρεωτική δικαιοδοσία του Δικαστηρίου τούτου.»

* Ορισμένες από τις θέσεις αυτές είχαν, σε γενικές γραμμές, αναπτυχθεί από τον κ. Προκόπιο Παυλόπουλο και σε ανάλογη Διαδικτυακή Εκδήλωση που είχε οργανώσει η «AHEPA-HELLAS», στις 28.5.2021.

Πηγή: www.orthodoxianewsagency.gr